

30. Мних Є. В. Економічний аналіз : підручник / Є. В. Мних [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://mobile.pidruchniki.ws/1211070841877/ekonomika/analitichni_protседuri_auditi.
31. Рудницький В. С. Методологія і організація аудиту : монографія / В. С. Рудницький. «Економічна думка». – Тернопіль, 1998 – 165 с.
32. Савченко В. Я. Аудит : навчальний посібник / В. Я. Савченко. – К. : КНЕУ, 2005 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.ebk.net.ua/Book/Audit/Glava1/R1p1.htm>.
33. Усач Б. Ф. Аудит : навчальний посібник / Б. Ф. Усач. – К. : Знання-Прес, 2002 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://studentbooks.com.ua/content/view/6/54/1/4/>
34. Петрик О. А. Стан та перспективи розвитку аудиту в Україні: методологічні та організаційні аспекти : дисертація на здобуття наукового ступеня доктора економічних наук : 08.06.04 / О. А. Петрик. – Київський національний економічний університет. – Київ, 2004. – 540 с.
35. Міжнародні стандарти контролю якості, аудиту, огляду, іншого надання впевненості та супутніх послуг : видання 2010 року, частина 1: пер. з англ. Ольховікова О. Л., Селезньов О. В., Зеніна О. О., Гик О. В, Біндер С. Г. – К. : Міжнародна федерація бухгалтерів, Аудиторська палата України, 2010. – 846 с.
36. Редько О. Ю. Методологія та організація професійного аудиту в Україні. Стан та перспективи розвитку : дисертація на здобуття наукового ступеня доктора економічних наук : 08.00.09/ О. Ю. Редько. – Державна академія статистики, обліку та аудиту. – Київ, 2009 – 453 с.
37. Дорош Н. І. Аудит: методологія і організація / Н. І. Дорош – К. : Т-во «Знання», КОО, 2001. – 402 с.
38. Бодюк А. В. Методологічні та нормативно-правові аспекти аудиту підприємницької діяльності : монографія / А. В. Бодюк. – К. : Кондор, 2009. – 356 с.

Рубитель О. Ю.

Институт экономики
Классического частного университета

ПРОБЛЕМЫ ОПРЕДЕЛЕНИЯ ПОНЯТИЯ «АУДИТ»

Резюме

Рассмотрены, проанализированы и раскрыты сущность и содержание понятия «аудит». Исследована суть других терминов, в которых присутствует слово «аудит». Сформировано собственное мнение автора относительно толкования этого понятия.

Ключевые слова: аудит, экономический контроль, проверка.

Rubitel O. Yu.

Institute of Economics
Classic Private University

PROBLEM DEFINITION OF «AUDIT»

Summary

The author has examined, analyzed and revealed the essence and content of the term «audit». Author studied are other terms that include the word «audit». The author has formed your own opinion regarding the interpretation of this concept.

Key words: audit, economic control, check.

УДК 657.6

Рядська В. В.

Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана

АНАЛІЗ ФОРМУВАННЯ ВЗАЄМОЗВ'ЯЗКУ МІЖ ІНФОРМАЦІЙНИМИ ІНТЕРЕСАМИ КОРИСТУВАЧІВ ТА ЗАВДАННЯМИ АУДИТОРСЬКОЇ ПЕРЕВІРКИ

Предмет інтересу користувачів фінансової інформації виникає як результат діяльності господарюючих суб'єктів у системі економічних відносин. Ці обставини формують такі властивості інформації, як «достовірність» і «повнота». Аудиторська думка дозволяє підвищити якість фінансової інформації, яка виступає предметом прямого інформаційного інтересу користувачів. Поняття достовірності інформації завжди розглядається через порівняння очікувань користувачів до змісту предмета інформаційного інтересу. Для завдань аудиторської практики необхідно проводити дослідження користувачів в контексті видів предметів, які формують зміст їх інформаційного інтересу. Предметом аудиторської перевірки може бути не тільки фінансова інформація. Тому цілком логічно використовувати поняття «користувач економічної інформації» замість традиційного «користувач фінансової звітності».

Ключові слова: аудит, предмет аудиту, користувачі інформації, достовірність інформації, інформаційний інтерес.

Постановка проблеми. Сучасний зміст економічних процесів та взаємовідносин між різними групами їх суб'єктів обумовлюється, перш за все,

трансформаціями, що пов'язані з формуванням та розвитком постіндустріальної економіки. Головними ознаками постіндустріальної економіки,

як результат науково-технічної революції, стало перенесення пріоритетів від переважного виробництва товарів до виробництва послуг, а також те, що інформація та знання отримали статус домінуючого виробничого ресурсу. За висловленням Д. Белла, «знання та інформація та стають стратегічними ресурсами та агентом трансформації постіндустріального суспільства» [1, с. 335].

Товарна природа інформації проявляється через споживання інформаційних ресурсів в процесі інноваційного розвитку.

Разом з тим інформація виступала ключовим елементом у розвитку економічних систем задвого до того, як набула ознак виробничого ресурсу та товарної форми. В даному випадку мова йде про інформацію як ресурс в системі управління економічними процесами. Економічне управління розглядає інформаційні ресурси як необхідну умову, що дозволяє прийняти адекватні рішення, за допомогою яких відбуваються певні перетворення в об'єкті управління й досягається бажаний (очікуваний) результат. Такі обставини формують об'єктивне підґрунтя для подальшого розвитку аудиторської практики як незалежного інструменту контролю щодо надійності та достовірності інформації.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Результати досліджень інформаційних потреб користувачів фінансової інформації містяться в публікаціях як вітчизняних, так і зарубіжних авторів. Так, в роботах О.Ю. Редька, Н.С. Шалімової, Н.В. Кім, В.П. Суйца, А.Д. Шеремета зміст інформаційних потреб користувачів розглядається в контексті фінансової звітності підприємств, яка може використовуватися як зовнішніми, так і внутрішніми суб'єктами.

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. Сучасні дослідження з питань теорії аудиту базуються на аналізі змісту інформаційних інтересів користувачів, що визначаються їх впливом на процеси управління суб'єктом господарювання. Такий підхід не дозволяє отримати системне та цілісне уявлення про взаємозв'язок завдань аудиторської практики з інформаційними очікуваннями користувачів її результатів.

Мета статті. Головною метою дослідження є розкриття механізму формування властивостей інформації як ресурсу управління в системі економічних відносин, а також встановлення взаємозв'язку між властивостями економічної інформації та завданнями аудиторської практики.

Виклад основного матеріалу. Інформація як ресурс управління виконує наступні функції [2, с. 7]:

- інтеграційну, що направлена на об'єднання суб'єктів соціально-економічних відносин в єдине ціле;
- комунікативну, яка формує засоби взаємодії та взаєморозуміння між суб'єктами соціально-економічних відносин;
- інструментальну, що визначає місце інформації в організації виробництва та управління;
- пізнавальну, яка розглядає інформацію як засіб відображення об'єктивної реальності про стан об'єктів економічного управління.

Розвиток економічних систем мав наслідком зміни у змісті та джерелах інформаційного ресурсу економічного управління. З одного боку традиційна історична фінансова інформація про стан суб'єкта господарювання не дозволяє формувати достатнє підґрунтя для стратегічних управлінських рішень, тому виникає об'єктивна потреба у розширенні її змісту за рахунок так званої нефінан-

сової інформації (про стан корпоративного управління, системи внутрішнього контролю, системи якості та технології виробництва тощо). З іншого боку, джерелом управлінської інформації стають не тільки фактичні дані про результати діяльності суб'єкта господарювання, але й так звана «зовнішня» інформація, що пов'язана з функціонуванням інших суб'єктів. Ці обставини свідчать, що інформація, як ресурс управління, повинна мати властивості, що дозволяють їй виконувати вище названі функції. Можна назвати такі головні властивості інформації: достовірність, повнота, зрозумілість, своєчасність та корисність.

Достовірність інформації означає, що вона відповідає реальності. Поняття достовірності пов'язується із тим, що за умови відсутності помилок та перекручень, інформація може бути правильно сприйнятою її користувачем. Теорія питання розглядає категорію достовірності у поєднанні з категорією істини. Якщо достовірність суб'єктивна, то істина завжди – об'єктивна. Це означає, що достовірність як властивість інформації завжди залежить від суб'єкта та цілей її використання. З позицій окремого суб'єкта (споживача інформації) кожна інформація є результатом реалізації абсолютно конкретної моделі її формування.

Повнота інформації означає, що її достатньо для розуміння конкретної ситуації та прийняття рішення у відповідності до поставленої мети управління. Поняття повноти фінансової інформації також пов'язується з тим, що її зміст повинен бути сформований з урахуванням всього масиву вихідних даних, які систематизовані в обсязі, що відповідає певній концептуальній основі.

Зрозумілість інформації означає, що вона є доступною для цілком ясного й однозначного її усвідомлення тими, для кого призначається. Тільки зрозуміла інформація має реальну цінність. Разом з тим зрозумілість інформації розглядається в контексті того, що користувач є обізнаним щодо змісту та принципів подання інформації у відповідності до певної концептуальної основи.

Своєчасність інформації означає, що вона є саме тією, яка потрібна на даний момент, тобто є актуальною. Саме тому своєчасність інформації може бути забезпечена тільки завдяки застосування відповідних інформаційних технологій її отримання та обробки. Такі технології пов'язуються також із зменшенням ризиків викривлень, що забезпечує достовірність та повноту інформаційних ресурсів процесів управління. Тільки своєчасна інформація може мати властивість корисності.

У загальному розумінні поняття корисності виражає ступінь задоволення, яке одержує суб'єкт від споживання товару чи виконання будь-якої дії. Корисність економічної інформації розглядається як її значущість для прийняття управлінських рішень щодо функціонування суб'єкту господарювання. Корисність інформації залежить від наявних потреб конкретного суб'єкта прийняття управлінських рішень. Саме властивість корисності й формує фундаментальне поняття для оцінки фінансової інформації та аудиторської практики – поняття сутєвості.

Формування властивостей будь-якої фінансової інформації як інформаційного ресурсу в системі економічного управління є результатом дії двох основних факторів (рисунок 1):

- технологічного, який пов'язаний із змістом концептуальної основи складання фінансової інформації,

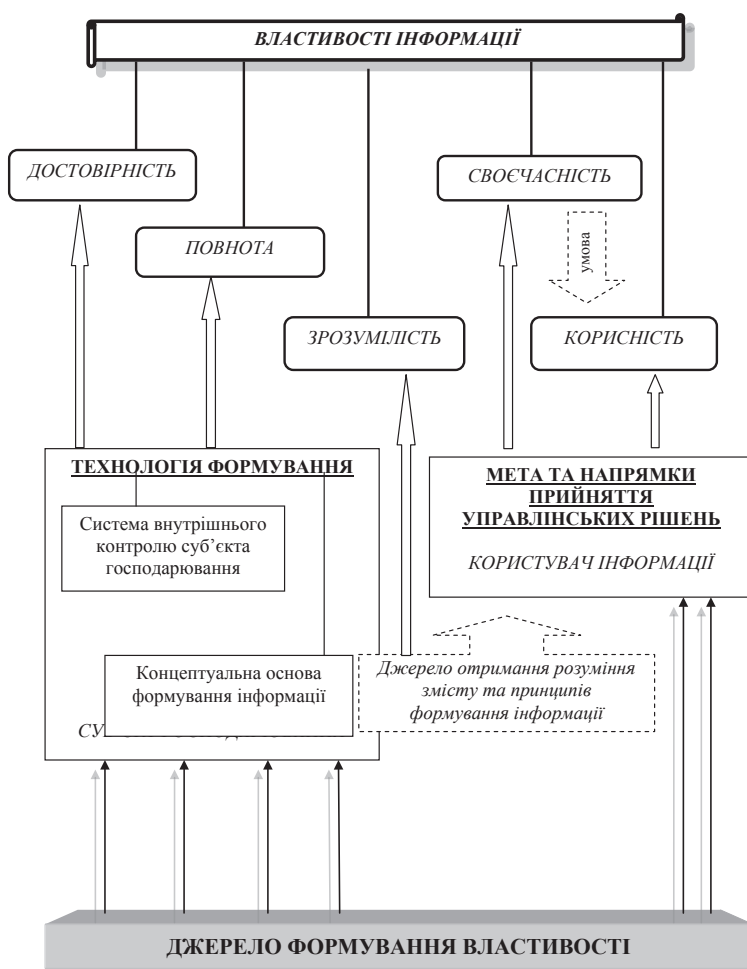

Рис. 1. Властивості фінансової інформації та джерела їх формування

- інформаційних потреб користувача, які визначаються метою та напрямками прийняття управлінських рішень.

Отримане розуміння джерел формування властивостей інформації дозволяє визначити взаємозв'язок між процесом формування інформації та процесом формування інформаційних потреб – інтересів.

Існуючі теорії, що описують зміст та процеси формування інтересу, у своїй сукупності досліджують різні етапи його розвитку. Одним із проявів розвитку інтересу як такого є трансформація інтересу з приватного у публічний. Економічна інформація про результати діяльності господарювання суб'єктів становить предмет, на який направляється інтерес різних категорій користувачів такої інформації.

Економічна інформація стає предметом як приватного, так і публічного інтересу в силу того, що існує об'єктивна потреба в ній. Як зазначає німецький соціолог Ніклас Луман, «...інформацію неможливо отримати пасивно із сигналів, які сприймаються з навколишнього світу, навпаки, вона завжди містить деяку вільну компоненту очікування того, що з нею потім можна робити, тобто ще до початку виникнення інформації відносно неї має сформуватися інтерес» [3, с. 114]. Отже, інтерес користувачів інформації формує такі її властивості, як «корисність» та «своєчасність» (див. рис. 1). Причому конкретне наповнення змісту цих властивостей треба розглядати як функцію мети використання інфор-

мації, що в свою чергу визначається кожним окремим користувачем, або однорідною групою користувачів.

Взаємозв'язок між інформаційними вимогами користувачів та джерелом такої інформації здійснюється через спеціальні регламенти, якими визначається зміст та принципи формування інформації. Для випадку фінансової інформації таким регламентом виступає концептуальна основа, що дозволяє інформації мати таку властивість як «зрозумілість».

Предмет інтересу користувачів фінансової інформації виникає як результат діяльності господарюючих суб'єктів в системі економічних відносин суспільства. Саме від господарюючого суб'єкта залежить конкретне наповнення таких властивостей інформації, як «достовірність» та «повнота». Але внаслідок існування обставин, що породжують асиметричність інформації, захист інформаційних інтересів користувачів повинен здійснюватися за допомогою спеціальних компенсаторних механізмів, яким сьогодні виступає аудит.

Результатом аудиторської перевірки фінансової інформації є аудиторська думка щодо достовірності та повноти такої інформації. Якщо розглядати аудиторський звіт як специфічний вид інформації, то, безсумнівно, така інформація може бути предметом інтересу з боку користувачів. Так, поряд з користувачами фінансових звітів Н.С. Шалімова розглядає окрему категорію «користувачі результатів аудиту» [4].

На перший погляд може здаватися, що аудиторський звіт, який містить незалежну думку про повноту та достовірність фінансової інформації, є самостійним предметом інформаційного інтересу користувачів фінансової звітності. Натомість процедури аудиторської перевірки направлені на забезпечення відповідного рівня двох основних властивостей фінансової інформації, таких як «достовірність» та «повнота», і не формують будь-якої додаткової інформації про наслідки діяльності суб'єктів господарювання.

Аудиторська думка дозволяє лише підвищити якість фінансової інформації, що виступає предметом прямого інформаційного інтересу її користувачів. Абсолютно очевидним є те, що будь-яка фінансова інформація може бути предметом інформаційного інтересу і у випадку відсутності незалежної аудиторської думки щодо її достовірності та повноти. Також необхідно зауважити, що інформація про технологічні особливості здійснення аудиторської перевірки не може розглядатися як доречна, тобто така, яка дозволяє користувачеві, який не обізнаний в специфіці виконання завдань з надання впевненості, належним чином сприйняти цю інформацію. На думку Н.С. Шалімової, головною метою, яка повинна бути досягнута у випадку інформування користувачів фінансової інформації про «етапи, процедури та принципи аудиту», є забезпечення якості результатів аудиту. В даному випадку якість результатів аудиторської послуги визначається через специфічні процеси її оцінки й сублімується в оцінку надійності суб'єкта аудиторської діяльності.

Сучасні дослідження, що здійснюються в площині теорії аудиту, в багатьох випадках розглядають питання взаємозалежності аудиторської

практики та інтересів користувачів фінансової звітності. Головним методичним підходом у проведенні таких досліджень є класифікація користувачів фінансової інформації.

Законом України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» під користувачами фінансової звітності розуміються «фізичні або юридичні особи, які потребують інформації про діяльність підприємства для прийняття рішень» [5, ст. 1]. Однорідність сукупності користувачів фінансової інформації визначається тим, що такі суб'єкти «...проявляють інтерес до подій і процесів, що відбуваються на підприємстві, та хочуть мати інформацію про стан майна, результати діяльності, партнерську надійність, впевненість у тому, що підприємство буде успішно функціонувати й надалі» [6, с. 132].

Найбільш поширеною класифікаційною ознакою користувачів фінансової інформації є можливість їх впливу на результати діяльності суб'єкта господарювання – джерело інформації. За цією ознакою користувачів поділяють на зовнішніх та внутрішніх. Такий поділ здійснюється виходячи з того, що різні користувачі мають рівний доступ до інформації про суб'єкт господарювання [7, с. 9].

До внутрішніх користувачів відносять осіб, що мають вільний доступ до всієї необхідної та корисної інформації (дані управлінського та фінансового обліку) та несуть відповідальність за прийняття управлінських рішень. Зовнішні користувачі функціонують поза межами суб'єкта господарювання і в свою чергу можуть відрізнятися за такими ознаками: мають прямий фінансовий інтерес, непрямий фінансовий інтерес та не мають фінансового інтересу щодо суб'єкта господарювання [8, с. 69].

Розглядаючи користувачів фінансової інформації, Н.В. Ким вважає за доцільне робити їх поділ (як зовнішніх, так і внутрішніх) на основних та неосновних. Під основними користувачами вчена розуміє осіб, що зацікавлені в успіхах підприємства, тому що добробут таких користувачів знаходиться у прямій залежності від результатів діяльності останніх. До неосновних користувачів відносяться ті, що безпосередньо не зацікавлені в успіхах аналізованого підприємства [9, с. 166-169].

Існуючі сучасні підходи до класифікації користувачів фінансової інформації мають за мету визначення змісту інформаційних інтересів. Інформаційний інтерес представляється через опис змісту різних видів звітності підприємства, що може бути використана. Проте треба зазначити, що можна лише окреслити можливий напрямок використання інформації про суб'єкт господарювання і при цьому неможливо виявити вичерпний перелік комбінацій обставин, завдань та кінцевих цілей користувачів.

Якщо звернутися до принципів класифікації звітності підприємств, то можна отримати їх конгруентність до класифікації користувачів такої звітності. Так, В.С. Лень поділяє звітність підприємств на внутрішню та зовнішню. А зовнішня звітність, у свою чергу, включає: фінансову, податкову, статистичну та адміністративну [10, с. 7].

Отже, традиційна класифікація користувачів фінансової інформації дозволяє отримати розуміння про їх су-

купність лише як цільової групи, всередині якої відбувається обіг інформації, що представлена у відповідних видах звітності суб'єктів господарювання.

З позиції аудиту як незалежного засобу контролю щодо достовірності та повноти інформаційного ресурсу, головною класифікаційною ознакою повинні бути не здатність користувачів впливати на діяльність суб'єкта господарювання, а зміст та мета використання такого інформаційного ресурсу.

Взаємозв'язок між інформаційними інтересами користувачів та завданнями аудиторської перевірки схематично представлено на рис. 2.

Аналіз публікацій з теорії аудиту, в яких досліджуються питання інформаційних потреб користувачів, розглядають їх лише в контексті фінансової інформації. В цілому такі погляди є наслідком представлення аудиторської практики лише сегментом аудиту фінансової звітності. Натомість сучасний спектр робіт на ринку аудиту набагато більше, що визначається реальними потребами користувачів щодо інформаційних ресурсів.

Так, предметом аудиторської перевірки при виконанні завдань з надання впевненості можуть бути [11, с. 13]:

- фінансові результати діяльності або умови (наприклад, історичний або прогнозний фінансовий стан, фінансові результати діяльності та грошові потоки), для яких інформацією з предмета перевірки можуть бути визнання, оцінка, подання й розкриття інформації, які наведені у фінансовій звітності;

- нефінансові результати діяльності або умови (наприклад, результати діяльності суб'єкта господарювання), для яких інформацією з предмета перевірки можуть бути основні показники продуктивності й ефективності;

- фізичні характеристики (наприклад, потужність обладнання), для яких інформацією з предмета перевірки може бути документ із специфікацією;

- системи та процеси (наприклад, система внутрішнього контролю або інформаційних технологій суб'єкта господарювання), для яких інформацією з предмета перевірки може бути твердження про ефективність;

- поведінка (наприклад, корпоративне управління, дотримання вимог нормативних актів, практики управління людськими ресурсами),

Рис. 2. Формування зв'язку між інформаційними інтересами користувачів та завданнями аудиторської перевірки

для якої інформацією з предмета перевірки може бути звіт про дотримання вимог або звіт про ефективність.

Можлива сукупність предметів аудиторської перевірки може мати різні характеристики (якісні, кількісні, об'єктивні, суб'єктивні), містити як історичну, так і прогностичну інформацію, відповідати певному періоду часу або охоплювати період. Саме предмет перевірки є визначальним для ідентифікації виду завдання з надання впевненості, а отже, й особливостей процедур його виконання.

Одночасно предметом завдання аудиторської перевірки може бути не тільки фінансова інформація. Тому цілком логічним є використання поняття «користувач економічної інформації» замість традиційного «користувач фінансової звітності». Економічна інформація об'єднує в собі не тільки фінансову інформацію, але й містить систему натуральних, трудових і вартісних показників, які за своїм характером відображають планові й фактичні дані про виробничо-господарську діяль-

ність та причинний взаємозв'язок між керуючим і керованим об'єктами. В такому контексті дефініція «користувач економічної інформації» цілком пов'язується з класифікаційними ознаками предмету завдання з надання впевненості.

Висновки і пропозиції. Поняття достовірності інформації завжди розглядається через співставлення очікувань користувачів до змісту предмету інформаційного інтересу. Якщо предмет інформаційного інтересу користувачів є одночасно й предметом з виконання завдання з надання впевненості, то принципового значення набуває те, які вимоги існують до змісту такого предмету.

Таким чином, з позицій розуміння завдань аудиторської практики необхідно проводити дослідження користувачів в контексті видів предметів, що формують зміст їх інформаційного інтересу.

Предмет інформаційного інтересу користувачів, який може існувати в площині виконання завдань з надання впевненості, не може бути обмежений лише фінансовою інформацією (звітністю).

Список літератури:

1. Бэлл Д. Социальные рамки информационного общества // Новая технокритическая волна на Западе. – М. : Прогресс, 1986. – С. 330-342.
2. Информационные системы : учеб. пособие / Е.В. Бурцева, И.П. Рак, А.В. Селезнев, А.В. Терехов, В.Н. Чернышов. – Тамбов : Изд-во Тамб. гос. техн. ун-та, 2009. – 128 с.
3. Луман Н. Общество как социальная система. Пер. с нем. / Н. Луман. – М. : Издательство «Логос», 2004. – 232 с.
4. Шалімова Н.С. Результат аудиту та його користувачі // Проблеми економіки. – 2014. – № 1. – С. 265-271.
5. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні : Закон України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/996-14>.
6. Крупка Я. Д. Користувачі облікової інформації та проблеми задоволення їх інформаційних потреб // Вісник ЖДТУ. Економічні науки. – 2010. – № 3. – С. 132-134.
7. Шеремет А.Д., Суйц В.П. Аудит : учебное пособие. – М. : ИНФРА-М, 1995. – 240 с.
8. Ярковский П.А. Информационные запросы пользователей финансовой отчетности // Проблемы учета и финансов. – 2012. – № 4(8). – С. 69-72.
9. Ким Н.В. Методологические и институциональные проблемы аудита // Диссертация доктора экономических наук: 08.00.12., Том 1 – Краснодар, 2008. – 342 с.
10. Лень В.С., Гливенко В.В. Звітність підприємства : підручник. – 2-ге вид., перероб. і допов. – К. : Центр навчальної літератури, 2006. – 612 с.
11. Міжнародні стандарти контролю якості, аудиту, огляду, іншого надання впевненості та супутніх послуг: видання 2010 року, частина 2 / Пер. з англ.: Ольховікова О.Л., Селезньов О.В., Зеніна О.О., Гик О.В., Біндер С.Г. – К. : Міжнародна федерація бухгалтерів, Аудиторська палата України, 2010. – 409 с.

Рядская В. В.

Киевский национальный экономический университет имени Вадима Гетьмана

АНАЛИЗ ФОРМИРОВАНИЯ ВЗАИМОСВЯЗИ МЕЖДУ ИНФОРМАЦИОННЫМИ ИНТЕРЕСАМИ ПОЛЬЗОВАТЕЛЕЙ И ЗАДАНИЯМИ АУДИТОРСКОЙ ПРОВЕРКИ

Резюме

Предмет интереса пользователей финансовой информации возникает как результат деятельности хозяйствующих субъектов в системе экономических отношений. Эти обстоятельства формируют такие свойства информации, как «достоверность» и «полнота». Аудиторское мнение позволяет повысить качество финансовой информации, которое выступает предметом прямого информационного интереса пользователей. Понятие достоверности информации всегда рассматривается через сравнение ожиданий пользователей к содержанию предмета информационного интереса. Для задач аудиторской практики необходимо проводить исследования пользователей в контексте видов предметов, которые формируют содержание их информационного интереса. Предметом аудиторской проверки может быть не только финансовая информация. Поэтому вполне логично использовать понятие «пользователь экономической информации» вместо традиционного «пользователь финансовой отчетности».

Ключевые слова: аудит, предмет аудита, пользователи информации, достоверность информации, информационный интерес.

Ryadska V. V.

Kiev National Economic University named after Vadym Hetman

ANALYSIS OF RELATIONSHIP FORMATION BETWEEN USERS' INFORMATION INTERESTS AND AUDIT ASSIGNMENTS

Summary

The subject of financial information users' interest arises as a result of activities of business entities in the system of economic relations. These circumstances form the following qualities of information: «accuracy» and «completeness». Auditor's opinion allows improving quality of financial information which is the subject of the users' direct interest. The notion of reliability of the information is always viewed through the comparison of the users' expectations to the content of the information interest. For audit practice assignments it is important to perform research of the users in terms of subject types that form content of their information interest. The subject of the audit may be not only financial information. Therefore, it is more logical to use the term «users of economic information» instead of traditional «users of financial statements».

Key words: audit, audit subject, users of information, validity of information, information interest.

УДК 336.71

Сулима М. О.

Інститут магістерської та післядипломної освіти

Університету банківської справи Національного банку України

АНАЛІЗ ВІТЧИЗНЯНОГО РИНКУ МІЖБАНКІВСЬКИХ КРЕДИТНИХ РЕСУРСІВ

Досліджено вітчизняний ринок міжбанківських кредитних ресурсів. Встановлено, що міжбанківські кредити відіграють ключову роль у стабілізації банківської системи в умовах економічної кризи, що викликана політичною нестабільністю. Проведено поетапний аналіз розвитку та становлення міжбанківського кредитного ринку України. Визначено проблеми та запропоновано шляхи їх вирішення.

Ключові слова: банк, економічна нестабільність, міжбанківський кредитний ринок, Національний банк України, облікова ставка, політична криза.

Постановка проблеми. Одним із чинників забезпечення ефективності та стабільності вітчизняної банківської системи є міжбанківське кредитування, яке розподіляє вільні грошові ресурси в економіці та управляє банківською ліквідністю. В умовах політичної кризи та економічної нестабільності дослідження стану і розвитку ринку міжбанківських кредитних ресурсів надзвичайно доречне і актуальне. Адже кризові явища останніх років, що знайшли свій відбиток практично в усіх сферах вітчизняної економіки, підтвердили вагомість своєчасного та цілеспрямованого дослідження стану розвитку банківської системи та міжбанківських відносин.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Дослідженню проблематики формування і розподілу міжбанківських кредитних ресурсів присвячені праці Н.Г. Гребеник, О.В. Дзюблук, Н.П. Дребот, Г.Т. Карчевої, В.І. Ричаківської, О.М. Сарахман, Г.П. Табачук.

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. Зміни та коливання в економіці, а також вплив на неї політичної кризи в Україні визначають потребу в поглибленні досліджень ринку міжбанківських кредитних ресурсів. Великий обсяг наукових публікацій, на жаль, не охоплюють усіх аспектів такої складної проблеми, якою є ринок міжбанківських кредитних ресурсів, особливо в умовах формування дієвих механізмів управління банком як складною динамічною системою.

Мета статті. Головною метою цієї роботи є поетапне дослідження розвитку ринку міжбанківських кредитних ресурсів. Особливу увагу приділено дослідженню останнього етапу його розвитку та визначення впливу економічної нестабільності та політичної кризи.

Виклад основного матеріалу. У процесі дослідження виділено два рівні функціонування ринку міжбанківських кредитних ресурсів. Йдеться про мікро- та макроекономічний рівні. Так, надані Національним банком України на макrorівні міжбанківські кредити розширюють обсяг сукупної грошової маси в економіці та емісію грошей в обігу, що в свою чергу впливає не лише на рівень ринкових процентних ставок, а й на процес управління грошовим обігом та забезпечення стабільності грошової одиниці. Тоді як на мікрорівні кредити, надані Національним банком України, сприяють підтриманню банками своєї ліквідності, зміні структури їх активів на користь позичкових операцій, а також розширенню обсягів кредитної бази для наявних та потенційних клієнтів.

За результатами дослідження розвитку ринку міжбанківських кредитних ресурсів в Україні попередньо було виділено п'ять етапів, що охоплювали період з 1991 р. до 2009 р. Вважаємо за доцільне проаналізувати розвиток ринку міжбанківських кредитних ресурсів за останні чотири роки і виділити іще два етапи. Так, становлення і розвиток вітчизняного ринку міжбанківських кредитних ресурсів можна представити поетапно:

- перший етап (1991-1994 рр.) – становлення міжбанківського кредитного ринку;
- другий етап (1995-1998 рр.) – активний розвиток міжбанківського кредитного ринку;
- третій етап (1999-2004 рр.) – позитивна динаміка розвитку;
- четвертий етап (2005-2007 рр.) – передкризовий;
- п'ятий етап (2008-2009 рр.) – відбувається згортання міжбанківського кредитного ринку в умовах економічної кризи;